

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Tekstiiltoodete märgistamise määruse läbivaatamine“**(ettevalmistav arvamus)**

(2023/C 349/05)

Raportöör: **Antje Sabine GERSTEIN**

Konsulteerimistaotlus	Euroopa Komisjon, 20.1.2023
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 304
Vastutav seksioon	ühtse turu, tootmise ja tarbimise seksioon
Vastuvõtmine seksioonis	29.6.2023
Vastuvõtmine täiskogus	12.7.2023
Täiskogu istungjärk nr	580
Hääletuse tulemus (poolt/vastu/erapooletuid)	196/1/4

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetab Euroopa Komisjoni lähenemisviisi tekstiiltoodete märgistamist käsitleva määruse läbivaatamisel. Lähtekohaks võetakse peamiselt võimalus kasutada uusi digimärgistamise tehnoloogiaid, uusi kiutehnoloogiaid ja -klassifikatsioone ning uusi ringlussevõtutehnoloogiaid, tunnustades seeläbi tekstiiltoodete jaoks loodavat uut ulatuslikku regulatiivset konteksti Euroopa Liidus.

1.2. Tarbijatel on erinevad ootused selle suhtes, kui üksikasjalikud peaksid olema tekstiiltoodete märgised. Tekstiiltoodete märgistamise määruse muutmise käigus tuleb arvestada kõiki neid erinevaid ootusi, pakkudes esmajoones kergesti mõistetavat põhiteavet ja andes samal ajal juurdepääsu ka üksikasjalikumale teabele.

1.3. Võttes arvesse, et tekstiilsektor on üks enim üleilmastunud sektoreid, peab komitee äärmiselt oluliseks, et Euroopa Komisjon püüaks ühtlustada päritolu-, hooldusjuhiste, suurus- ja kiukoostise märgistuse nõudeid ELis ja kogu maailmas.

1.4. Komitee kutsub Euroopa Komisjoni üles võtma arvesse selle sektori VKEde erivajadusi. Et vältida tegevuse edasist üleviimist ja arvestades asjaolu, et kogu ELis töötab sektoris 1,3 miljonit töötajat, peavad tekstiiltoodete märgistamise määruse uued nõuded võimaldama piisavat paindlikkust. Nõuded peavad vastama VKEde vajadustele ja suutlikkusele, nii et tööhõive ja oskused selles majandussektoris mitte ainult ei säiliks, vaid neid saaks edasi arendada.

2. Üldised märkused

2.1. ELi kestliku ja ringse tekstiili strateegias teatati, et vaadatakse läbi ka tekstiiltoodete märgistamise määrus (EL) nr 1007/2011,⁽¹⁾ mille kohaselt peab ELi turul müüdavatel tekstiiltoodetel olema märgis, millel on selgelt märgitud kiukoostis ja kõik loomset päritolu mittetekstiilsed osad. Läbivaatamise osana mainitakse strateegias võimalust kehtestada kohustuslik teavitamine muudest andmetest, nt kestlikkus- ja ringlusnäitajad, toote suurus ning vajaduse korral riik, kus tootmisprotsess toimub (märke „valmistatud...“).

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. septembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1007/2011 tekstiilkiudude nimetuste ja tekstiiltoodete kiukoostise märgistamise ja tähistamise kohta, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 73/44/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivid 96/73/EÜ ja 2008/121/EÜ (ELT L 272, 18.10.2011, lk 1).

2.2. Käesolevas arvamuses uurib komitee võimalusi laiendada kehtiva määruse kohaldamisala, kaaludes teatavaid elemente, mis on juba loetletud läbivaadatava määruse artiklis 24, ning muid kestlikkus- ja ringlusnäitajaid kooskõlas praeguste seadusandlike ettepanekutega, nagu seadusandlik ettepanek kestlike toodete ökodisaini nõuete kohta. Arvamuses võetakse arvesse tööstuse vaatepunkti, sealhulgas kulused ja paremat teabevahetust kogu väärtusahela ulatuses, ning tarbijate vaatenurka, et tagada õige, täpne ja selge teave.

2.3. Komitee toetab komisjoni lähenemisviisi tekstiiltoodete märgistamist käsitleva määruse läbivaatamisel. Lähtekohaks võetakse peamiselt võimalus kasutada uusi digimärgistamise tehnoloogiaid, uusi kiutehnoloogiaid ja -klassifikatsioone ning uusi ringlussevõtutehnoloogiaid, tunnustades seeläbi tekstiiltoodete jaoks loodavat uut ulatuslikku regulatiivset konteksti ELis. See hõlmab ka Euroopa Komisjoni roheväidete algatust⁽²⁾.

2.4. Komitee rõhutab, et paljusid tekstiilisektori aspekte on juba käsitletud väga keerulistes horisontaalsetes seadusandlikes ettepanekutes, millest enamik on juba seadusandlikus menetluses. Ettevõtja sotsiaalset vastutust ja tööga seotud küsimusi käsitletakse äriühingu kestlikkusalase hoolsuskohustuse direktiivis ja sunniviisilise töö keelu määruses. Tarbijate mõjuvõimu suurendamise direktiivi ja roheväidete direktiiviga reguleeritakse peagi kestlikkusväidetest teavitamist, samal ajal kui läbivaadatud jäätmete raamdirektiivis käsitletakse olemusringi lõpus toimuva käitlemisega seotud põhikontseptsioone.

2.5. Tarbijatel on erinevad ootused selle suhtes, kui üksikasjalikud peaksid olema tekstiiltoodete märgised. Tekstiiltoodete märgistamise määruse muutmise käigus tuleb arvestada kõiki neid erinevaid ootusi, pakkudes esmajoones kergesti mõistetavat põhiteavet ja andes samal ajal juurdepääsu ka üksikasjalikumale teabele, näiteks tootmisprotsessi kohta standardteabe vabatahtliku esitamise teel.

2.6. Komitee juhib tähelepanu sellele, et tekstiiltoodete märgistamise määruse läbivaatamine on õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi algatus, mille selge eesmärk on muuta ELi õigus lihtsamaks, eesmärgipäraseks ning ettevõtjate ja tarbijate jaoks vähem kulukaks. Ettevõtjate puhul peab see hõlmama nõuete täitmisega seotud kulude vähendamist ning regulatiivset selgust ja järjepidevust. Tarbijatele on vaja anda tekstiiltoodete kohta täpset, põhjalikku ja võrreldavat teavet. Komitee rõhutab maksimaalse ühtlustamise tähtsust, et aidata sektoril minna edukalt üle terviklikule ringmajandusele.

2.7. Komitee kutsub üles võtma kiiresti meetmeid kiudude klassifitseerimise süsteemi osas, sest praegune süsteem ei ole piisavalt paindlik hõlmamaks uuenduslike kiudude arendamist, millel on sageli väiksem keskkonnamõju kui tavakiududel. Paljude uute kiudude tootjate jaoks on praegune olukord nõrdimapanev, sest nad ei saa oma kiude täpselt märgistada. Samuti ei saa sellistele uutele kiududele veel viidata tekstiiltoodete märgisel ja seega on nende kindlakstegemine ringlussevõtuga tegelevatele ettevõtjatele endiselt suur probleem, mis takistab praegu ringlust kõnealuses sektoris. Komitee juhib tähelepanu sellele, et see regulatiivne lünk mõjutab negatiivselt ka tarbijate arusaamu, sest mõned tooted võivad tegelikult olla palju kestlikumad kui praegustel märgistel näidatud.

2.8. Komitee peab äärmiselt oluliseks, et Euroopa Komisjon püüaks ühtlustada päritolu-, hooldusjuhiste, suurus- ja kiukoostise märgistuse nõudeid ELis ja kogu maailmas. Tekstiilisektor on üks enim üleilmastunud sektoreid. Igal pool valmistatud rõivad jõuavad mitmetesse geograafilistesse piirkondadesse kogu maailmas (EL, USA jne) ning neile kehtib palju erinevaid märgistamisnõudeid⁽³⁾. Vajaduse korral tuleb arvesse võtta üleilmseid märgistamisnõudeid ja üleilmseid harmoneeritud standardeid.

2.9. Maksimaalse ühtlustamise nõue on seotud komitee selge poliitilise üleskutsega vältida siseturu edasist ohustamist, sest liikmesriikide märgistamisnõuded näivad olevat üha erinevamad. Seepärast peab komitee hädavajalikuks ja õigeaegseks, et Euroopa Komisjon teeks ettepaneku vaadata tekstiiltoodete märgistamise määrus läbi 2023. aastal – siseturu 30. aastapäeval.

⁽²⁾ COM(2023) 166 final – 2023/0085(COD).

⁽³⁾ Selliste nõuete näited on Kanada tekstiiltoodete märgistuse ja reklaamimise eeskirjad ning USA tekstiiltoodete identifitseerimise õigusakt.

2.10. Komitee kutsub Euroopa Komisjoni üles võtma arvesse selle sektori VKEde erivajadusi. Et vältida tegevuse edasist üleviimist ja arvestades asjaolu, et sektor annab tööd 1,3 miljonile töötajale kogu ELis, (*) peavad tekstiiltoodete märgistamise määruse uued nõuded võimaldama piisavat paindlikkust. Nõuded peavad vastama VKEde vajadustele ja suutlikkusele, nii et tööhõive ja oskused selles majandussektoris mitte ainult ei säiliks, vaid neid saaks edasi arendada. Näiteks ei ole realistlik lasta sertifitseerimisasutustel teha üldist vastavuskontrolli VKEde puhul, kes moodustavad ELi tekstiiltootmistööstuse tugisamba. Mõistlik lähenemisviis oleks näha ette enesertifitseerimise menetlused, näiteks otsuse nr 768/2008/EÜ (†) II lisas sätestatud tootmise sisekontroll, mille puhul VKEd teavitavad tarbijaid ja annavad neile garantiid.

3. Konkreetsete märkused

3.1. Kiudude klassifitseerimine

3.1.1. Viimastel aastatel on tekstiilitööstuses välja töötatud mitu uut kiudu, mille keskkonnamõju on traditsioonilisemate kiududega võrreldes tõenäoliselt väiksem. Kuigi need materjalid võivad põhineda sarnasel lähteainel, on nende tootmistehnoloogiad ja omadused sageli äärmiselt erinevad tavapärase kiudude omadest. Praegu ei tunnustata uusi kiude olemasolevate I lisas esitatud kiudude üldliigituse alusel. Seega liigitatakse uued kiutüübid erinevate kiunimetuste või nimetuse „muud kuid“ alla. Võttes arvesse rohepöõret ja üleminekut ringmajandusele, peaks läbivaadatud tekstiiltoodete märgistamise määrus võimaldama tunnustada I lisas eristatavate omadustega kiudusid. Tekstiiltoodete märgistamise määruse oodatavat läbivaatamist tuleks paremini kohandada, et kajastada uuenduslike kiududega seotud kiiret arengut.

3.1.2. Suur hulk uusi eriomadustega kiuliike on juba peaaegu turustamisjärgus või muutuvad turul kättesaadavaks tulevikus. Praegune I lisa ajakohastamise protsess ei ole taotlejate jaoks siiski läbipaistev ega kindel. Seepärast soovib komitee ELi ametiasutustel hinnata ja üle vaadata, kuidas muuta ajakohastamise protsess läbipaistvamaks ja tehniliselt täpsemaks.

3.2. Kiukoostise lubatud hälve

3.2.1. Võttes arvesse üleminekut ringmajandusele, kasutab tekstiilitööstus rõivaste tootmisel üha enam ringlussevõetud kiude ja materjale. Praegune määrus ei sobi täielikult märgistamiseks täpselt ringlussevõetud materjali sisaldavat kiukoostist ja see takistab üleminekut ringmajandusele. Artikli 20 lõike 3 kohaselt võib märgistusel esitatud kiusisalduse ja pädevate asutuse analüüsi põhjal kindlaks tehtud kiukoostise vahel olla kuni 3% hälve. Praegune tekstiili sortimis- ja ringlussevõtetehnoloogia tehniline arengutase põhjustab siiski kiukoostise varieeruvust, mis mõnikord ületab 3% lubatud hälbe. Põhjuseks on asjaolu, et eelkõige mehaanilise ringlussevõtu puhul ei ole võimalik täielikult tagada, et ringlussevõetavad lähteained ei sisalda muid tekstiilmaterjale. Seetõttu on vaja uurida võimalust suurendada läbivaadatud tekstiiltoodete märgistamise määruks koostise lubatud hälvet. Ekspertide arvamuse põhjal soovib komitee, et ajakohastatud tase oleks 3–5%. Suurem lubatud hälve peaks arvesse võtma üksnes ringlussevõtetehnoloogia praegusi piiranguid, see ei tohiks õigustada viletsat tootmistava. Lubatud hälbe mõningane suurendamine on teretulnud samm, et ringlussevõetud materjale saaks rõivatootmises tõketeta kasutusele võtta.

3.3. Ühtlustamine üleilmsete standardite ja tootmisviisidega

3.3.1. Analüüsistandardite ühtlustamine

3.3.1.1. Tekstiilitööstus on üleilmsetel väga laialt levinud tööstus, kus sageli kohaldatakse rahvusvahelisi standardeid. Tekstiiltoodete märgistamise määruse läbivaatamine annab võimaluse viia kiukoostise analüüsimeetodid kooskõlla ülemaailmsete standarditega. Praegu võib artikli 19 kohaselt määrata kiukoostise kindlaks ainult ELi (EN) standardite kohaselt. Enamikul juhtudel on EN-standardid väga sarnased rahvusvaheliste ISO standarditega, kuid väikesed erinevused meetodi parameetrites põhjustavad erinevusi ISO ja EN-standardite analüüsitulemustes. Sektori üleilmsete väärtusahelate tõttu kohaldatakse ja eelistatakse sektoris laialdaselt ISO standardeid. Selle tulemusena peavad ettevõtjad Euroopa turule suunatud toodete puhul tegema rohkem analüüse, mistõttu kulud märkimisväärselt suurenevad. Seepärast soovib komitee läbivaadatud tekstiiltoodete märgistamise määruks tunnustada ISO standardeid aktsepteeritud analüüsistandarditena. Samuti täheldab komitee, et praegu tehakse suuri innovaatilisi edusamme uutes kiukoostise tuvastamise meetodites. Euroopa Komisjon peaks neid edusamme tekstiiltoodete märgistamise määruse läbivaatamisel arvesse võtma.

(*) https://euratex.eu/wp-content/uploads/EURATEX_FactsKey_Figures_2022rev-1.pdf.

(†) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta otsus nr 768/2008/EÜ toodete turustamise ühise raamistiku kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 93/465/EMÜ (ELT L 218, 13.8.2008, lk 82).

3.3.2. Ühtlustamine rahvusvaheliste standardite ja kaubanduseeskirjadega

3.3.2.1. Komitee toetab ideed muuta tekstiiltoodete märgistamise määrus mitmete nõuete puhul (uue kiu klassifitseerimine, kiukoostise analüüs, suuruse määramine, hooldusjuhised) ühtlustatud standardite reeglistikuks. Need standardid peaksid võimalikult suures ulatuses kehtima kogu maailmas. See tooks kaasa märgistamisnõuete suurema ühtlustamise nii siseturul kui ka ülejäänud maailmaga.

3.3.2.2. Tekstiilsektori üleilmset ulatust arvestades on äärmiselt oluline kaaluda tekstiiltoodete märgistamise määruse läbivaatamisel rahvusvahelist ühtlustamist ja koostööd. Euroopa Komisjon peaks tagama sidususe Maailma Tolliorganisatsiooniga ja harmoneeritud süsteemi koodide käimasoleva läbivaatamisega ning Maailma Kaubandusorganisatsiooni tehniliste kaubandustöketepingus kehtestatud kohustustega rahvusvaheliste standardite kasutamisel.

3.4. Digimärgistus

3.4.1. Komitee väljendab suurt heameelt Euroopa Komisjoni kavatsuse üle muuta läbivaadatud tekstiiltoodete märgistamise määruuses koostise märgistamine digitaalseks. Lisaks väljendab komitee kestlike toodete ökodisaini määruuse kontekstis heameelt digimärgistamise ja tarbijate teavitamise algatuste üle, nagu digitaalne tootepass. Siiski on äärmiselt oluline, et Euroopa Komisjon kooskõlastaks need digialgatused, et luua sidus ja tõhus poliitikaraamistik.

3.4.2. Praegu ei ole füüsilised märgised mitmel põhjusel nii tõhusad, kui soovitakse. Pärast toote ostmist lõigatakse märgised sageli ära. Etikettidel olev tekst kuulub mitme pesutsükli tõttu maha. Pealegi on suurte füüsiliste märgiste tegemine mitmes keeles kulukas ja soodustab plastjätmete teket. Tekst on väike ja sisaldab mitut tõlget, mistõttu on sisu ka tarbijate jaoks raskesti mõistetav.

3.4.3. Digimärgised muudaksid olukorra ettevõtjate jaoks lihtsamaks ning tarbijad saaksid teavet selge tekstina asjakohastes keeleversioonides. Endiselt on vaja anda teavet tarbijatele, kes ei pea tehnoloogia arenguga sammu, kuid ka selleks on võimalusi, näiteks anda nõudluse korral teavet müügikohas. Märgistuse vastupidavuse tagamiseks võib kustumatu andmekandja-tüüpi märgistus tootel kindlustada lihtsa juurdepääsu digitaalsele teabele.

3.4.4. Isegi kui komisjon otsustab, et osa teabest peab jääma füüsilistele märgistele, peaks selle lähenemisviisi abil märgiste suurus siiski märkimisväärselt vähenema. Komitee toetab komisjoni seisukohta, et füüsiliste märgiste või digitaalse teabe füüsiliste kandjate äralõikamist tuleks muuta keerulisemaks. Mitteabrasiivsed märgistamismeetodid on juba olemas. Märgiste äralõikamise raskendamise meetodid peaksid tagama teabe vastupidavuse (nt otse materjalile trükitud teavet saab välja pesta) ega tohiks vähendada toote funktsionaalsust (nt märgise õmblemine täielikult rõiva külge võib vähendada selle funktsionaalsust).

3.4.5. Euroopa Komisjon peaks hindama, kuidas saab digimärgise kontekstis vastavalt läbivaadatud tekstiiltoodete märgistamise määruusele kohaldada digitaalset tootepassi. Järjepidevuse tagamiseks ja rakendamise hõlbustamiseks võiks digitaalse tootepassiga samale andmekandjale panna ka tekstiiltoodete märgistamise määruuse kohase digimärgise.

3.5. Teatavat liiki toodete märgistamise erand

3.5.1. Kehtiva tekstiiltoodete märgistamise määruuse V lisa kohaselt on 42 tekstiiltoote liiki märgistamiskohustusest vabastatud. Need on väikesed esemed (nt kellarihmad), mille puhul märgise lisamine vähendaks toote funktsionaalsust. Loetelupõhine lähenemisviis ei anna siiski selgeid juhiseid selle kohta, kuidas ettevõtjad peaksid märgistama tooteid, mida ei ole loetletud V lisas, kuid mille funktsionaalsust märgis samuti piirab. Komitee soovib, et läbivaadatud määrus annaks selgust selle kohta, kuidas tooteid nõuetekohaselt märgistada (nt sukad ja sokid), kui kohustuslik märgistamine vähendab toote funktsionaalsust. Näiteks võiks praeguse loetelupõhise lähenemisviisi asendada kohustuslikust märgistamisest vabastatud toodete määratlusega.

Brüssel, 12. juuli 2023

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Oliver RÖPKE